

УДК 378.147+37.011.32+371.315

Сиротинська І.Д.

Організація навчального процесу іноземних студентів за умов впровадження основних засад кредитно-модульної системи навчанняКафедра біологічної та медичної хімії імені Г.О.Бабенка (зав. каф. – проф. А.М.Ерстенюк)
Івано-Франківського національного медичного університету

Резюме. У статті представлено досвід у викладанні дисципліни «Медична хімія» для студентів-іноземців на кафедрі біологічної та медичної хімії. Показано особливості впровадження кредитно-модульної системи навчання для спеціальності стоматологія. Зроблено аналіз успішності навчання іноземних студентів 1 курсу при вивченні дисципліни «Медична хімія» та проведено порівняння якості навчання за традиційної форми навчання та за умов Болонської системи. Розглянуто впровадження системного підходу до організації навчання та контролю успішності студентів шляхом удосконалення методики та засобів проведення лекцій, практичних занять, самостійної роботи та консультування. Відзначено позитивні зміни та покращення якості навчання іноземних студентів, про що свідчить успішність засвоєння навчального матеріалу з дисципліни. Визначено умови підвищення рівня навчальних досягнень студентів-іноземців завдяки особливостям кредитно-модульної системи навчання. Запропоновані форми навчального процесу та способи контролю знань студентів і потребують постійного вдосконалення і є запорукою підготовки спеціалістів високої кваліфікації.

Ключові слова: кредитно-модульна система, організація навчального процесу, студенти-іноземці, медична хімія.

Приєднання України до Болонського процесу та подальше реформування вищої медичної освіти сприяє виведення нашої держави на новий рівень євроінтеграції. Основні положення Болонської угоди, зокрема, багаторівнева освіта, кредитно-модульна система оцінки, державна підтримка якості освіти, визначення кваліфікації та періодів навчання підвищує мобільність студентів та випускників ВНЗ. Таким чином відбувається максимальне зближення Європейських держав у економічній, соціальній та культурній сферах [1,2].

Аналіз стану якості вищої освіти України із впровадженням кредитно-модульної технології навчання присвячена ціла низка сучасних досліджень [3-8]. Відповідно відзначено усі позитивні та негативні напрямки та способи покращення організації навчального процесу та спрямовані на забезпечення гарантованої якості підготовки лікарів широкого профілю, які здатні ефективно та своєчасно вирішувати професійні завдання [1-4]. Натомість, досліджень, присвячених аналізу якості освіти студентів-іноземців у нашій державі, недостатньо [7,8].

У даній статті представлено досвід викладання дисципліни «Медична хімія» для студентів факультету підготовки іноземних громадян. Дисципліна викладається на першому курсі для спеціальностей лікувальна справа та стоматологія. Метою статті було порівняння успішності студентів-іноземців за традиційною та кредитно-модульною системами навчання. Предметом дослідження були успішність студентів у виконанні навчальної програми з дисципліни, у підготовці до практичних та лабораторних занять, виконанні самостійної роботи та результати складання підсумкових модульних контролів. Розглянуто особливості та методи мотивації та інтенсифікації навчання іноземних громадян в умовах кредитно-модульної системи.

Згідно з типовою навчальною програмою вивчення дисципліни «Медична хімія» для спеціальності «Стоматологія» останні три роки проводиться за кредитно-модульною системою. Весь навчальний матеріал структурований таким чином: 1 модуль, що включає 10 годин лекцій, 40 годин практичних занять та 40 годин – самостійної роботи.

Викладачами кафедри біоорганічної та медичної хімії проводяться заняття для іншомовних студентів на українській, російській та англійській мовах. Звичайно, мова викладання суттєво впливає на якість навчання. Так, україно-

мовні студенти забезпечені підручниками, що дозволяє готуватися до практичних занять значно швидше і ефективніше. Натомість, російсько- та англійськомовні студенти відчувають брак підручників та допоміжної літератури по дисципліні. Для вирішення такого важливого питання та покращення якості навчання у іноземних групах викладачами кафедри розроблено та готується до видання навчально-методичний посібник з «Медичної хімії» для російськомовних студентів. Також в процесі розробки відповідний посібник на англійській мові. Крім теоретичного матеріалу, посібник включає питання до самостійної позааудиторної роботи та приклади тестів для самоперевірки.

Підготовка лекційного матеріалу для іноземних студентів проводиться таким чином, щоб студенти могли отримати відповіді на всі питання до самостійної роботи, представлені у методичних вказівках. Також, особливу увагу звернуто на теоретичний матеріал, винесений на підсумковий модульний контроль. Студенти мали велику мотивацію щодо відвідування лекцій та конспектування лекційного матеріалу. Проте, для повного розуміння та засвоєння матеріалу виявилася недостатня мовна підготовка деяких іноземців.

Оцінювання рівня знань студентів на практичних заняттях з дисципліни «Медична хімія» проводиться за бальною шкалою. Бали за поточну успішність включають: усне опитування, тестовий контроль, лабораторну роботу та оцінку за самостійну позааудиторну роботу. Тобто сумарно за кожне практичне заняття можна набрати 7 балів (мінімально 3 бали). Набравши суму у 51 бал, студент допущений до складання підсумкового модульного контролю.

Для іноземних студентів з високим рівнем знань не складає труднощі успішно навчатися та отримувати високі бали з дисципліни за будь-якою системою навчання. У таких студентів чітко виражена конкуренція, адже рейтингова система дає можливість одержати кращу роботу на батьківщині або продовжити навчання в іншій європейській країні. Таких студентів є близько 15-20%. Більша ж частина студентів-іноземців мають або прогалини у знаннях хімії, або недостатнє знання мови викладання. Особливо чітко така проблема є помітною на початку навчання. Адже з таким видом аудиторної роботи як усне опитування можуть справитися тільки кілька студентів з групи. Відповідна пасивність оцінюється в негативні бали за практичне заняття. Проте, при написанні тестового контролю помітні хороші результати. Пояснюється така ситуація вдало підібраним лекційним матеріалом та прикладами тестів, наведеними у методичних розробках.

Особливі складнощі у викладачів займає організація самостійної роботи для іноземців-першокурсників. Завдання іноземця полягає в опануванні навчальним матеріалом і підготовці до практичного та лабораторного занять вдома. Але не всі студенти уміють ефективно спланувати свій вільний час для виконання самостійної роботи. Тут знову ж вносять корективи рівень мовної підготовки, але іноді помітним є звичайне небажання готуватися до занять.

І саме у підготовці студентів до занять з'являється перевага кредитно-модульної системи. Адже, за Болонською системою, недостатня сума балів поточного контролю загрожує студенту недопуском до складання підсумкового модульного контролю, на відміну від традиційної системи оцінювання. Тобто, з'являється додатковий стимул до опанування навчального матеріалу протягом практичних занять або можливість перескладання практичних занять

Таблиця 1. Порівняння успішності з дисципліни «Медична хімія» студентів-іноземців спеціальності «Стоматологія» за традиційною системою та кредитно-модульною системою освіти

Навчальний рік	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Кількість студентів	16	20	24	30	46
Середній бал з ПМК	-	-	110	116,5	122
Середній бал традиційна оцінка* та згідно з оцінкою ECTS	3,2*	3,1*	3,4	3,4	3,9

на консультаціях. Таким чином, навчання студентів іноземних груп вимагає наполегливості та самодисципліни.

Згідно з навчальною програмою підсумковий модульний контроль з дисципліни «Медичної хімії» для спеціальності стоматологія має дві частини: практична (а саме розв'язування задач та вирішення тестів) та теоретична підготовка. Модульний контроль є зарахованим, якщо студент набере в сумі 50 балів. Частина студентів одержує дозвіл на перекладання модульного контролю і успішно завершує дисципліну. Тобто, саме результат модульного контролю дає максимально об'єктивну оцінку знань студента та рівень його підготовки.

Отже, було проведено аналіз якості навчання студентами факультету підготовки іноземних громадян традиційної форми навчання та за умов Болонської системи. Перевід балів підсумкового модульного контролю за допомогою оцінки ECTS дає можливість порівняти успішність студентів протягом останніх 5 років, що представлено у табл. 1.

Таким чином, впровадження основних засад кредитно-модульної системи сприяли покращенню рівня знань іноземних студентів з дисципліни «Медична хімія».

Висновки

Отже, перехід на кредитно-модульну систему організації навчального процесу зумовив підвищення рівня успішності у іноземних групах. Умовами для такого підвищення стали:

- підсилення мотивації до одержання професійних навиків високого рівня, за рахунок навчання чи працевлаштування в інших європейських країнах;
- підвищення рівня конкуренції серед студентів у групах за рахунок рейтингової системи;
- потреба перекладання негативних оцінок при недостатній сумі балів поточного контролю;
- більша об'єктивність оцінювання навчальних досягнень студента при переході на бальну систему.

Однак, з переходом на кредитно-модульну систему організації навчального процесу збільшується вага самостійної роботи студентів. А саме цей вид діяльності для студентів-іноземців є найбільш проблематичним. Є потреба у постійному консультуванні з викладачем, та, на жаль, кількість годин, виділених у педагогічному навантаженні, є недостатньою.

Література

1. Медична освіта у світі та в Україні/ Ю.В.Поляченко, В.Г.Передерій, О.П.Волосовець та ін. – К.: Книга плюс, 2005. – 383 с.
2. Про шляхи удосконалення якості освіти в НМУ імені О.О.Богомольця відповідно до міжнародних стандартів якості/ В.Ф. Москаленко, О.П.Яворовський, Л.І.Остап'юк, А.І.Чубатий// Медична освіта. – 2009. – №2. – С.50-53.
3. Болонський процес і забезпечення якості освіти /Я.П.Нагірний // Фармацевтичний часопис. – 2011. – №1. – С.74-76.
4. З досвіду впровадження кредитно-модульної системи організації

навчального процесу в Івано-Франківському національному університеті/ М.М.Рожко, Г.Е.Ерстенюк, В.В.Капечук, М.О.Іванців// Медична освіта. – 2012. - №2. – С.69-71.

5. Модернізація вищої медичної освіти в контексті Болонської конвенції – ідея, мета, реалії /В.М. Мороз, Ю.Й. Гумінський, Л.В. Фомина [та ін.] // Медична освіта. – 2012. – №2. – С. 42-45.

6. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми і перспективи/ І.О. Вакарчук // Вища школа. – 2008. - №3. – С.3-18.

7. Навчання іноземних громадян у Івано-Франківському національному медичному університеті: минуле, сьогодення та перспективи /Є.М. Нейко, С.В. Федоров // Галицький лікарський вісник. – 2009. – Т.16. -№4. – С.98-99.

8. Формування в іноземних студентів професійно спрямованої компетенції у комунікації / С.М.Геряк, Н.І.Багній, О.Є.Стельмах [та ін.] //Медична освіта. – 2010. - №1. – С.71-74.

Сыротыньска И.Д.

Организация учебного процесса для иностранных студентов в условиях внедрения основных принципов кредитно-модульной системы обучения

Резюме. В статье представлен опыт об преподавании дисциплины «Медицинская химия» для студентов-иностранцев на кафедре биологической и медицинской химии. Показаны особенности внедрения кредитно-модульной системы обучения для специальности стоматология. Сделан анализ успеваемости иностранных студентов 1 курса при изучении дисциплины «Медицинская химия» и проведено сравнение качества обучения по традиционной форме обучения и в условиях Болонской системы. Рассмотрены внедрения системного подхода к организации обучения и контроля успеваемости студентов путем усовершенствования методики и средств проведения лекций, практических занятий, самостоятельной работы и консультирования. Отмечено положительные изменения и улучшения качества обучения иностранных студентов, о чем свидетельствует успешность усвоения учебного материала по дисциплине. Определены условия повышения уровня знаний студентов-иностранцев благодаря особенностям кредитно-модульной системы обучения. Предложенные формы учебного процесса и способы контроля знаний студентов и требуют постоянного совершенствования, и является залогом подготовки специалистов высокой квалификации.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, организация учебного процесса, студенты-иностранцы, медицинская химия.

I.D. Syrotynska

The Organization of the Learning Process for International Students under the Conditions of Applying Credit-Modular System

Summary. The article presents the experience of teaching the course 'Medical Chemistry' for international students at the Department of Biological and Medicinal Chemistry. There have been described the peculiarities of implementing the credit-modular system for dentistry specialty. There has been made the analysis of the success of international students during the first year of studying the subject 'Medical Chemistry'. The authors have made the comparison of educational quality for traditional learning and learning within the Bologna process. In the article has been examined the implementation of a systematic approach to learning and monitoring student achievements by improving the methods and means of lectures, practicals classes, individual works and counseling. There has been confirmed the quality of teaching foreign students, as evidenced by the success when assessing the learning the discipline. In basic directions, there has been observed the increase of educational achievements of foreign students due to the peculiarities of credit-modular system. There have been represented the forms of study process which offer the ways to control the knowledge of students that need constant improving and also can guarantee the training of specialists of high qualification.

Keywords: credit-modular system, the organization of the educational process, foreign students, medicinal chemistry.

Надійшла 26.06.2013 року.